

УДК 340.1:338.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.1.36>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО Е-УРЯДУВАННЯ МІСТ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ЧАС

Кірін Р.С.,
*доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»
ORCID: 0000-0003-0089-4086*

Кірін Р.С. Правові засади євроінтеграційного розвитку законодавства про е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час.

У статті досліджуються правові засади євроінтеграційного розвитку законодавства про е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час. Зазначено, що ключовим фактором для е-урядування цифрового міста, яке орієнтоване на його мешканців, є зміцнення етичного виміру цифрового переходу. Аргументовано, що в процесі розвитку е-урядування виникає питання щодо механізмів досягнення балансу між стійкістю та е-технологіями, для забезпечення якого вирішальне значення для стійких розумних міст має організація цифрової інфраструктури. Згруповано міжнародні та європейські стандарти та ініціативи, спрямовані на розвиток зеленої та цифрової трансформації міст в країнах ЄС, які пропонується адаптувати для умов України.

Систематизовано нормативно-правові акти у сфері е-урядування міст України у воєнний період, що регулюють такі види цифрових відносин, як: розвиток е-урядування та цифровізація послуг, принципи державної політики цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, розвиток цифрових компетентностей, цифровізація системи управління державними фінансами, цифровий розвиток інноваційної діяльності, цифрова гігієна дітей, цифровізації взаємодії органів влади із суб'єктами господарювання, цифровізація процесів та послуг у сфері праці та зайнятості населення, цифрова доступність. Визначено систему ключових цілей Міської програми для ЄС на 2026 р.

Аргументовано, що євроінтеграційний розвиток е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час має спиратися на чотири стрижневі фактори, які в сукупності спроможні забезпечити бажаний результат: – правове регулювання; – економічні інструменти, – управлінські механізми; – цифрові інструменти та технології. Запропоновано провести кодифікацію цифрового законодавства України у формі Цифрового кодексу України, яка охопить чинні закони та окремі приписи національного законодавства, а також неімплементовані європейські цифрові акти. Узагальнено систему демократичних принципів та цифрових інструментів е-урядування за Концепцією розумного міста 3.0, що пропонується містам у воєнний та повоєнний час.

Ключові слова: е-урядування, євроінтеграційний розвиток, правові засади, законодавство, розумне місто, цифровізація, воєнний та повоєнний час.

Kirin R.S. Legal foundations of European integration development of legislation on e-governance of Ukrainian cities during wartime and post-war period.

The article examines the legal basis for the European integration of legislation on e-governance in Ukrainian cities during wartime and post-war periods. It is noted that a key factor for the e-governance of a digital city focused on its residents is strengthening the ethical dimension of the digital transition. It is argued that in the process of e-governance development, the question arises regarding the mechanisms for achieving a balance between sustainability and e-technologies, for which the organization of digital infrastructure is crucial for sustainable smart cities. International and European standards and initiatives aimed at developing green and digital transformation of cities in EU countries have been grouped together and proposed for adaptation to the conditions in Ukraine.

Regulatory and legal acts in the field of e-governance of Ukrainian cities during wartime have been systematized, regulating such types of digital relations as: the development of e-governance and the digitization of services, the principles of state policy on digital development, digital transformation and digitization, the development of digital competencies, the digitization of the public finance management system, digital development of innovative activities, digital hygiene for children, digitization of interaction between authorities and business entities, digitization of processes and services in the field of labor and employment, and digital accessibility. A system of key objectives for the EU Urban Program for 2026 has been defined.

It is argued that the European integration of e-governance in Ukrainian cities during wartime and post-war periods should be based on four key factors, which together can ensure the desired result: – legal regulation; – economic instruments; – management mechanisms; – digital tools and technologies. It is proposed to codify Ukraine's digital legislation in the form of the Digital Code of Ukraine, which will cover existing laws and individual provisions of national legislation, as well as unimplemented European digital acts. The system of democratic principles and digital e-governance tools has been generalized in accordance with the Smart City 3.0 Concept, which is proposed to cities during wartime and post-war periods.

Key words: e-governance, European integration development, legal framework, legislation, smart city, digitalization, wartime and post-war period.

Постановка проблеми. Швидка цифровізація суспільства відкрила безпрецедентні можливості, але також викрила вразливі місця, які загрожують демократії, приватності та соціальній згуртованості. Міста, як рівень влади, найближчий до громадян, мають унікальні можливості для вирішення цих проблем і відіграють вирішальну роль у забезпеченні захисту цифрових прав на місцевому рівні. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (далі – УпА) [1] національна Стратегія реформування державного управління ґрунтується на спільних цінностях, а саме: дотриманні демократичних принципів, верховенстві права, належному урядуванні [2]. У ст. 3 УпА належне урядування визначається як один з основних принципів для посилення відносин між сторонами. Україна продовжуватиме політичні, соціально-економічні, законодавчі та інституційні реформи, необхідні для ефективної реалізації УпА.

До того ж належне урядування є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави, розвитку її економіки та передумовою європейської інтеграції. Для забезпечення ефективної діяльності Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) щодо формування державної політики у різних сферах необхідно створити професійну, результативну, ефективну та підзвітну систему центральних органів виконавчої влади (далі – ОВВ) та органів місцевого самоврядування (далі – ОМС). В матеріалах робочої групи «Цифровізація» Національної ради з відновлення України від наслідків війни зазначалося, що Євроінтеграційний розвиток е-урядування на рівні міст України у 2024–2026 рр. базуватиметься на глибокій інтеграції з цифровими стандартами Європейського Союзу (далі – ЄС) та адаптації муніципального управління до викликів війни [3]. За таких умов дослідження євроінтеграційного розвитку законодавства про е-урядування міст України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення є важливим та актуальним науково-практичним напрямом.

Ця наукова робота підготовлена у межах теми НДР «Комплексне наукове дослідження інвестиційно-інноваційної детермінанти сталого економічного розвитку України» на підставі договору № БФ/С22–2025 про виконання наукового дослідження, укладеного з Міністерством освіти і науки України, за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації.

Метою цієї роботи є аналіз джерел права, спрямованих на забезпечення євроінтеграційного розвитку е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час.

Стан опрацювання проблематики. Міста мають важливе значення як для майбутнього України так і для всього ЄС. Саме в них зосереджені найгостріші проблеми, і саме в них можна створювати інкубатори передових рішень та поширювати їх на території всієї Європи. Тож, не випадково питання євроінтеграційного розвитку українських міст були й залишаються об'єктом уваги дослідників з різних галузей знань. Економіко-правові аспекти цього напрямку досліджувалися в роботах таких авторів, як А. Андрієнко, Л. Богун, І. Діордіця, Я. Журавель, Д. Задихайло,

В. Олюха, А. Піскуровська, В. Поліщук, О. Рибчинська, Р. Севастьянов, Я. Смольська, О. Тарасевич та інших.

Досліджуючи концепція розумного міста нового покоління, орієнтовану на людину, де цифрові технології служать інструментом для сталого розвитку, соціальної інклюзії та активної участі громадян в управлінні містом, в колективній публікації автори зазначили, що ключовими аспектами цифрової концепції управління містом або Smart City 3.0 (далі – SC) є [4, с. 181]: - інтелектуальні системи управління інфраструктурою; - цифрові платформи для управління дорожнім рухом і транспортом; - інтернет речей (Internet of Things, далі - IoT) і датчики для моніторингу навколишнього середовища; - платформи для залучення громадян і цифрового самоврядування; - штучний інтелект (далі – ШІ) для містобудування та управління ресурсами; - інноваційні рішення для цифрової безпеки; - система енергоменеджменту та сталий розвиток.

Ю. Романовська, узагальнивши виклики та досягнення європейських акцентів розвитку SC, відмітила, що на сьогодні Європейській простір представлений такими об'єднаннями розумних міст: - Європейська мережа Open and Agile Smart Cities (OASC); - ініціативи Європейської Комісії European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC), Smart Cities Marketplace (далі - SCM) та CIVITAS Initiative; - Європейська мережа міст «Eurocities» [5].

Враховуючи сучасні світові тенденції у побудові розумних міст, автори іншої публікації сформулювали ключові напрями відбудови українських міст з огляду на геополітичну специфіку: безпека; інфраструктура; мобільність; здорове життя; інформація; екологія [6].

Успішне впровадження концепції SC на думку Г. Комарницької, залежить передусім від якості демократичних інститутів, справедливості розподілу владних повноважень та готовності ОБВ прислухатися до голосу громадськості. ОМС, які прагнуть розвивати розумні міста, повинні розглядати цифровізацію не як техніко-управлінське завдання, а як глибоку трансформацію суспільних відносин, яка вимагає політичної волі, активної громадської участі та критичної рефлексії щодо призначення та наслідків цифрових технологій для людського розвитку та демократії [7, с. 98].

Слід підтримати позицію В. Олюхи, який зазначив, що первинним актом, який має прийматись на місцевому рівні для практичної розбудови розумного міста має бути міський концептуальний проєкт реалізації SC. Він має враховувати нагальні проблеми розвитку міста, доцільні для реалізації проєкту цифрові технології, та джерела його фінансування. До затвердження концептуального проєкту реалізації концепції розумного міста SC має пройти обговорення з територіальною громадою міста, громадськими організаціями, бізнес середовищем [8, с. 343].

Відмічу також, що окремі питання євроінтеграційного розвитку е-урядування міст України, як то: періодизація розвитку законодавства про е-урядування [9]; правове забезпечення комплексної резильєнтності міст України. [10]; проблеми розвитку права е-демократії та е-урядування міст в Україні [11], були предметами дослідження у попередніх публікаціях. Водночас слід зазначити, що проблематика, пов'язана із правовим забезпеченням євроінтеграційного розвитку е-урядування українських міст, що перебувають під впливом збройної агресії, наразі має потенціал для подальших пошуків.

Вклад основного матеріалу. Термін «розумне місто» означає місто, яке використовує інформаційно-комунікаційні технології (далі - ІКТ) та дані, щоб зробити міські послуги більш ефективними та стійкими. Це включає не лише вдосконалення інфраструктури, але й якість життя мешканців за допомогою інтелектуальних застосувань у сферах трафіку, енергії, охорони здоров'я та адміністрації. Однак розвиток розумного міста - це лише перший крок на шляху до повністю мережевого та цифрового міського середовища. Наступним послідовним кроком є «Розумна міська громадськість», місто, в якому державний та приватний сектори безперешкодно працюють, щоб запропонувати громадянам ще більш розумне середовище життя [12].

Водночас, слід зазначити, що зміцнення етичного виміру цифрового переходу вбачається ключовим для цифрового міста, орієнтованого на його мешканців. Це передбачає, перш за все, запровадження комплексної системи захисту цифрових прав, подолання цифрового розриву та посилення використання е-технологій як інструменту для розширення можливостей окремих осіб та міських громад. Для вирішення даної проблеми необхідно працювати над інклюзивною, сталою та справедливою цифровою трансформацією, яка буде зосереджена на людях.

Ще у довоєнному 2021 р. у межах концепту SC у м. Бровари було заплановано розвиток у декількох сферах технології для керування містом, розвиток інфраструктури, підвищення якості

життя мешканців міста та їхнє активне залучення до ухвалення рішень, зокрема [13]: громадська безпека; IT-інфраструктура; екологія; транспорт; система е-документообігу; освіта; медицина. Реалізація концепції «SC Бровари-2025» мала зробити державні послуги не тільки простими та доступними для місцевих мешканців, а й створити сприятливі умови для бізнесу, інновацій та залучення інвестицій у місто. Проте збройна агресія завадила реалізації зазначених планів. З іншої сторони, слід враховувати, що залучення мешканців міської громади до активної участі у цифрових трансформаціях міста потребує відповідного переосмислення ними рівня власних цифрових компетентностей. Тож, цифрова інклюзія та цифрова особистість повинні бути в центрі як державної так і місцевої цифрової політики, якщо переслідується мета досягти сталого та справедливого цифрового переходу.

Саме в цей час планом заходів з реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей було передбачено запровадження правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян з урахуванням досвіду країн ЄС [14].

В подальшому (2025 р.) програма «Прозорі міста» презентувала новий підхід до оцінювання роботи ОМС, зосереджений на готовності українських муніципалітетів до інтеграції з ЄС. Замість традиційного Рейтингу прозорості 100 найбільших міст запровадили Євроіндекс. Це система постійного моніторингу, що базується на європейських принципах демократичного врядування, рекомендаціях Ради Європи, Плані для Ukraine Facility та звітах Європейської Комісії в межах Пакета розширення ЄС. Одним із ключових блоків нового дослідження стало оцінювання рівня розвиненості екосистеми е-сервісів, які пропонують міськради. У межах пілотного етапу аналітики оцінили 11 муніципалітетів - 10 обласних центрів і Київ - за 40 критеріями, що охоплювали доступність цифрових сервісів, їх інтегрованість, людиноцентричність і відповідність європейським підходам [15].

Ще одним надзвичайно важливим напрямом євроінтеграційного розвитку законодавства про е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час є екологічна складова міського середовища [16]. Оскільки кліматичні зміни великою мірою залежать від урбанізації, потрібна підтримка міст для прискорення їх цифрової та зеленої трансформації. Наприклад, європейські міста можуть значно вплинути на досягнення мети скорочення викидів на 55% до 2030 р., що означає на практиці чистіше повітря, безпечніший транспорт та зменшення шуму для громадян. Дійсно, міста відіграють ключову роль у досягненні цілей кліматичної нейтральності до 2050 р., які визначено у Європейській зеленій угоді (курсі) (European Green Deal, далі - EGD). Міста займають лише 4% території, але в них проживають 75% громадян ЄС. Більше того, міста споживають більше 65% світової енергії і на них припадає 70% глобальних вуглецевих викидів [17].

В той же час, українські міста лише декларують європейські стандарти. Дослідження Transparency International Ukraine (далі - TIU), показало, що муніципалітети мають середній рівень прозорості, часто виконуючи вимоги лише формально, не досягаючи базових європейських норм [18]. Загальні результати дослідження свідчать про середній рівень відкритості серед усіх проаналізованих муніципалітетів. За даними TIU, міські ради рідко забезпечують повний цикл прозорості, який включає: – зручну та логічну структуру вебсайтів з робочим пошуком; - прозору роботу з гуманітарною допомогою; – повний доступ громадян до засідань та документів. Серед позитивних моментів аналітики відзначили, що всі досліджувані міста публікують ключові документи: – рішення міської ради та виконавчого комітету; – розпорядження міського голови; – організовують трансляції сесій ради. Водночас, виявлено значні прогалини – жодне місто не оприлюднило в спеціальному розділі узагальненої структурованої статистики щодо рішень про компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна, що є критичним під час війни [19]. Хоча, за європейськими стандартами відкритість міста передбачає, перш за все, прозорість прийняття рішень, доступність інформації, участь громади, підзвітність та цифровізацію послуг [20]. Міста повинні бути лідерами у сфері цифрових прав, адже ОМС наразі більше не зможуть ігнорувати зміни, що відбулися, коли політичний контекст прискорив перехід до суспільства, яке стає все менш орієнтованим на цей сегмент прав міських мешканців.

Зокрема, Україна підписала перший у світі міжнародний договір у III-сфері Рамкову конвенцію Ради Європи про III, права людини, демократію та верховенство права [21]. Також провели воркшопи з HUDERIA (Human Rights, Democracy, and the Rule of Law Impact Assessment) – методології Ради Європи для оцінки впливу III на права людини, демократію та верховенство права.

Протягом 2026 р. буде завершено розробку відповідного закону – другого етапу імплементації Білої книги щодо нормативного регулювання ШІ, відповідно до затвердженої дорожньої карти [22].

І вже 15.01.2026 р. КМУ ухвалив постанову для запуску системи, яка показуватиме реальний стан справ у країні. Буде змінено підхід до управління державою: замість стосів паперових звітів – відкриті дані. Це дозволить владі швидко помічати проблеми та реагувати на них, а людям легко контролювати ефективність роботи ОВВ та ОМС. Цифровізація трансформується з послуг в смартфоні у якісно новий рівень управління державою. Нова система працюватиме як «цифровий дашборд» із двома інтерфейсами [23]:

1) для держслужбовців – система збиратиме та оброблятиме дані з різних реєстрів у реальному часі; це дозволить посадовцям бачити динаміку змін, планувати заходи на основі фактів, а не припущень, та оперативно реагувати на виклики, особливо в умовах воєнного стану;

2) для громадян – у майбутньому українці зможуть переглядати аналітику про стан справ у державі, інформація буде доступна на зрозумілих графіках та дашбордах; це дозволить кожному бачити реальні результати роботи влади та ефективність державних рішень.

При цьому цифровізація вже давно перестала бути прерогативою великих технологічних компаній. Сьогодні це основа безпеки, ефективності та стійкості будь-якої громади. Провідні міста світу інвестують у розумні технології та хмарні рішення, які допомагають швидко реагувати на виклики, оптимізувати ресурси та підвищувати довіру громадян. Попри війну, Україна не стоїть осторонь. Навпаки, наш досвід демонструє, що громади здатні впроваджувати цифрові інструменти навіть у найскладніших умовах: від систем оперативного оповіщення до сервісів державних послуг. Цифрові рішення дозволяють працювати швидше, точніше, прозоріше та реагувати на кризи ефективніше [24]. Але в процесі розвитку е-урядування виникає питання щодо механізмів досягнення балансу між стійкістю та технологіями. Вбачається, що організація цифрової інфраструктури для стійких розумних міст має вирішальне значення. Для цього стійкість та технології повинні працювати в ідеальній єдності. Цей баланс досягається шляхом оптимізації ресурсів для зменшення впливу на міське середовище за допомогою цифрових технологічних інструментів, які вже знайшли своє місце в інфраструктурі SC, а саме:

- цифрові енергетичні системи - оптимізація споживання та розподілу енергії, що дозволяє зменшити відходи та сприяти використанню відновлюваних джерел енергії;

- цифрові системи моніторингу довкілля - використання датчиків та аналіз даних для відстеження якості повітря та води, рівня шуму та інших екологічних факторів;

- цифрові транспортні системи – використання автоматизованих транспортних засобів, інтелектуальних системи управління дорожнім рухом та інфраструктури для заряджання електромобілів, що дозволяє зменшити затори та викиди;

- цифрові бази даних – використання технології блокчейну для підвищення прозорості в управлінні відходами, ланцюгах постачання та енергомережах;

- цифрова географічна інформаційна система - використання для допомоги містобудівникам в інтеграції зелених зон та пом'якшенні ефекту міського теплового острова.

Тож, для того, щоб мати реальний вплив на SC, всі вказані цифрові технології мають працювати разом. Зокрема, цифрові транспортні системи передбачають їх взаємодію з інструментами IoT, автоматизації, ШІ та ІКТ, що забезпечує швидкий аналіз даних для полегшення заторів на дорогах. Це, в свою чергу, зменшує викиди вуглецю та покращує якість життя мешканців, що відображають цифрові системи моніторингу довкілля.

Фахівці іспанської Школи архітектури і дизайну (IE School of Architecture & Design) зазначають, що світ рухається в напрямку урбанізації і до 2050 р. це може означати, що 68% населення світу буде проживати в містах. Щоб сприяти цим змінам, уряди розвивають більш чисті, безпечні та функціональні простори за допомогою інфраструктури розумних міст, які залежать від технологій нового покоління. До основних елементів інфраструктури розумного міста віднесені [25]: IoT – мережа фізичних пристроїв, транспортних засобів та приладів, оснащених інтелектуальними технологіями; ІКТ – технологічна мережа, яка забезпечує функціонування розумних міст; автоматизація – зменшує необхідність людської діяльності у виконанні щоденних завдань; ШІ – поряд з автоматизацією покращує роботу розумних міст, зменшуючи залежність від дрібних рішень, що приймаються людьми.

Робоча програма Місії «Кліматично нейтральні та розумні міста» (EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities) 2023-2025 рр. [26] передбачає значний вплив на реалізацію цілей EGD для досяг-

нення кліматичної нейтральності в Європі до 2050 р., а також інших НПА європейського законодавства та політичних ініціатив, як то: Порядку денного ООН – 2030 (UN Agenda 2030), Плану дій ЄС із нульових викидів (EU Zero Pollution Action Plan), Стратегії ЄС Fit for 55 strategy, Стратегії біорізноманіття до 2030 р. (EU Biodiversity Strategy for 2030), Стратегії ЄС з адаптації до кліматичних змін (EU Adaptation Strategy 2021), Промислової стратегії ЄС (EU Industrial Strategy 2021, Clean Industrial Deal 2025), Стратегії біоекономіки ЄС (EU Bioeconomy Strategy 2025) та ініціативи Нового європейського Баугаузу (New European Bauhaus). Заходи місії підтримають міста у здійсненні подвійної зеленої та цифрової трансформації.

В свою чергу національне цифрове законодавство, спрямоване на регулювання відносин е-урядування в містах України, мало кілька етапів у своєму розвитку [27], тож його новітній євроінтеграційний блок можна подати хронологічно у табличному вигляді (таблиця 1).

Таблиця 1

**Система нормативно-правових актів у сфері
е-урядування міст України у воєнний період (2017-2025 рр.)**

Нормативно-правовий акт	Вид цифрових відносин е-урядування
розпорядження КМУ від 20.09.2017 р. № 649-р	Концепція розвитку е-урядування в Україні
постанова КМУ від 30.01.2019 № 56	Засади реалізації ОБВ принципів державної політики цифрового розвитку
постанова КМУ від 03.03.2020 № 194.	Діяльність підрозділів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (Chief Digital Transformation Officer, CDTO)
постанова КМУ від 05.08.2020 р. № 695 (в редакції постанови КМУ від 13.08.2024 р. № 940)	Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр.
розпорядження КМУ від 28.10.2020 № 1353-р.	Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери
розпорядження КМУ від 03.03.2021 № 167-р [14]	Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації :
розпорядження КМУ від 21.07.2021 № 831-р. [2]	Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 рр.
розпорядження КМУ від 17.11.2021 № 1467 (в редакції розпорядження КМУ від 13.05.2025 № 464-р)	Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2030 р.
розпорядження КМУ від 14.10.2022 № 908-р	Концепція впровадження «розумних мереж» в Україні до 2035 р.
наказ Мінцифри від 08.08.2023 № 93	Форма відомостей про засоби е-ідентифікації в контексті схем е-ідентифікації для їх використання у сфері е-урядування
розпорядження КМУ від 29.09.2023 № 877-р	Додаткова угода № 2 до Угоди про фінансування заходу «Підтримка ЄС для е-урядування та цифрової економіки в Україні» (ENI/2019/042-007)
постанова КМУ від 01.12.2023 № 1317	Порядок використання функціональних можливостей Єдиного державного вебпорталу е-послуг
наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 23.01.2024 № 65	Положення про Єдину цифрову інтегровану інформаційно-аналітичну систему управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури
постанова КМУ від 16.02.2024 р. № 175	Питання Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти

розпорядженням КМУ від 02.08.2024 № 735-р	Питання цифрової трансформації (пріоритетні напрями та завдання (проекти) цифрової трансформації на 2024–2026 рр.)
розпорядження КМУ від 30.08.2024 № 821-р	Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 р.
постанова КМУ від 03.09.2024 № 1039	Експериментальний проєкт щодо створення та впровадження цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Єдина платформа житлово-комунальних послуг»
постанова КМУ від 27.12.2024 № 1550	Національна транспортна стратегія України на період до 2030 р.
розпорядження КМУ від 31.12.2024 № 1351-р	Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 р.
розпорядження КМУ від 02.05.2025 № 432-р	Концепція цифрової гігієни дітей дошкільного віку
постанова КМУ від 11.06.2025 № 689	Вимоги до випуску гаманців з цифровою ідентифікацією
постанова КМУ від 02.07.2025 № 779	Питання цифровізації послуг, що надаються ветеранам війни, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України
наказ Міністерства юстиції України від 04.08.2025 № 2122/5 (у редакції наказу від 04.12.2025 № 3364/5)	Алгоритм формування цифрового коду модельного статуту громадської організації
постанова КМУ від 10.10.2025 № 1304	Експериментальний проєкт щодо цифровізації взаємодії ОБВ із суб'єктами господарювання за допомогою інформаційно-комунікаційної системи «Пульс»
постанова КМУ від 24.10.2025 № 1400	Експериментальний проєкт щодо формування і використання е-посвідчень ідентифікаційних даних та е-посвідчень атрибутів за допомогою гаманця з цифровою ідентифікацією як функціональної можливості мобільного додатка Єдиного державного вебпорталу е-послуг (Дія)
постанова КМУ від 29.10.2025 № 1403	Експериментальний проєкт щодо оптимізації та цифровізації процесів та послуг у сфері праці та зайнятості населення
постанова Верховної Ради України від 04.11.2025 № 4666-IX	проєкт закону про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення виконавчого провадження через цифровізацію
№ 14278 від 05.12.2025	проєкт закону про цифрову доступність в Україні

Важливим євроінтеграційним напрямом залишається також деталізація конкретних цифрових стандартів ЄС. Йдеться про регламент ЄС № 910/2014 (eIDAS – electronic IDentification, Authentication and trust Services) та директиву ЄС 2022/2555 (NIS2 – Network and Information Security Directive 2), які зараз імплементуються в українське цифрове законодавство для використання, в тому числі, й на рівні міст. Слід відмітити й масштабний проєкт ЄС з підтримки цифрової трансформації України DT4UA (Digital Transformation for Ukraine), що реалізується Єстонською академією е-управління (eGA) спільно з Міністерством цифрової трансформації України та масштабний план Ukraine Facility, де цифровізація громад є одним із ключових напрямів.

Повоєнний етап розвитку законодавства про е-урядування міст України, в аспекті євроінтеграційного процесу, має бути пов'язаний із зваженою імплементацією відповідних європейських стандартів. Зокрема, основні події SC в ЄС у 2025 р. включали конференцію Cities Mission Conference 2025 (Литва, м. Вільнюс, травень) та Smart City Expo World Congress (SCEWC, Іспанія, м. Барселона, листопад). Ці заходи підтримувалися SC Marketplace і були спрямовані на обмін досвідом між 112 містами-місіями та просування стійких міських рішень [28].

Світовий конгрес SCEWC 2025 об'єднав світових лідерів міст, політиків та експертів галузі з метою сформуванню майбутніх міських інновацій. Під час заходу відбулися дискусії на теми цифрової трансформації, міської мобільності, енергоефективності та сталого розвитку, з особливим акцентом на кліматично нейтральних містах та розумних міських рішеннях. Серед тематичних напрямів кон-

гресу відмічу такі: – План когнітивного міста: перетворення міських даних на міську «розвідку» (urban intelligence, інтелектуальні міські системи, технології SC); – Привабливість міст для талантів у неспокійні часи; – Розумні та турботливі міста: на шляху до нової міської парадигми [29].

Євроміський цифровий форум 2025 р «Цифрові права в центрі уваги міст» (Франція, м. Бордо, 2025 Eurocities Digital Forum: Digital Rights at the Heart of Cities, далі - EDF) став концепцією, що гарантує захист прав людини (приватності, свободи слова, доступу до інформації) при впровадженні технологій SC. Вона передбачає, що цифрові інструменти служать мешканцям, а не обмежують їх, забезпечуючи рівні можливості та прозорість у цифровому вимірі. Основні принципи цифрових прав у містах мають включати [30]: захист персональних даних безпека при використанні міських Wi-Fi мереж, систем відеоспостереження та цифрових сервісів; цифрова інклюзія – рівний доступ для всіх мешканців до технологій, зменшення цифрового розриву; прозорість алгоритмів – розуміння того, як міські системи приймають рішення (наприклад, у транспорті або соціальних послугах); свобода вираження поглядів онлайн – забезпечення вільного спілкування без цензури.

Цей підхід є ключовим для створення сучасних міських просторів, де технології поважають основоположні свободи людини.

Закон про цифрові послуги (Digital Services Act, DSA) почав повною мірою застосовуватися в ЄС з лютого 2024 р. і має на меті допомогти протидіяти поширенню незаконного та шкідливого онлайн-контенту, включаючи дезінформацію [31]. Проте, слід враховувати, що DSA, незважаючи на свої благі наміри, може стимулювати надмірне видалення онлайн-контенту, включаючи правдивий, законний і нешкідливий контент, і може призвести до шкідливої цензури, що не було наміром його творців. В цьому аспекті учасники EDF зазначили наступне [32]:

Зменшення модерації контенту на цифрових платформах, незастосування європейських НПА та швидке поширення ШІ-технологій без належного контролю зробили цифрові права нагальним пріоритетом.

Дезінформація, мова ворожнечі в Інтернеті та ерозія демократичних норм більше не є абстрактними проблемами, а реальними загрозами, що впливають на громади по всій Європі.

ОМС відіграють важливу роль у зменшенні цих ризиків; інвестуючи в обробку даних з дотриманням конфіденційності, ініціативи з цифрової інклюзії та заходи протидії кіберзагрозам, міські райони можуть слугувати лабораторіями для розробки етичної та заснованої на правах людини цифрової політики.

Міста можуть не лише впроваджувати національні та європейські НПА, а й виступати активними захисниками спільної культури цифрових прав, забезпечуючи відповідність місцевої політики більш широким європейським зобов'язанням щодо гідності людини та демократичної стійкості.

Європейські муніципалітети перебувають на передовій цифрової трансформації та вірять в такі ініціативи, як Living-in.EU, Соціальні стовпи цифрових прав та Щит демократії ЄС (the Social Pillars of Digital Rights, and the EU Democracy Shield); посилення діалогу та комунікації між містами та європейськими інституціями має вирішальне значення для захисту демократичних цінностей та боротьби з популізмом.

Крім того, до актуальних питань, які все більше постають перед міською владою, також віднесено подолання ШІ-ризиків, проблем цифрового розриву та кібербезпеки. Ці групи цифрових прав населення міст наразі є найбільш вразливими, а відтак потребують відповідного правового захисту як на державному так і на місцевому рівнях. Тож, імплементація та практичне впровадження Європейської декларації цифрових прав (European Declaration on Digital Rights and Principles) [33] на місцевому рівні за прикладом досвіду міст країн ЄС, як то – ШІ-прозорість (Ейндговен), конфіденційність даних (Порту), цифрова солідарність (Бордо), Міжнародні дні цифрових прав (International Digital Rights Days), досвід Коаліції міст за цифрові права (Cities Coalition for Digital Rights, CC4DR) тощо, вимагає сильної місцевої політики. Остання передбачає, у тому числі, забезпечення в містах умов, за яких мешканці мали б базовий доступ до е-технологій, а ті, в свою чергу, служили демократичним цінностям, а не підривали їх.

Наприклад, використання цифрових технологій у міському управлінні та середовищі може мати підтримку в рамках програми субсидій «Цифрова Європа» (Digital Europe Programme 2021-2027, DIGITAL, DEP), яка сприяє використанню таких технологій через Європейські центри цифрових інновацій (European Digital Innovation Hubs, EDIHs) за наступними напрямками: високопродуктивні обчислення (суперкомп'ютери); хмара, дані та ШІ; кібербезпека; експертні цифрові навички; підтримка цифровізації бізнесу; нарощування потенціалу у сфері напівпровідників.

На міжнародному виставковому форумі URBIS 2025 (SC Meetup) були представлені цифрові інноваційні технології розвитку SC у різних секторах та рівнях влади. Ключовими питаннями сприйняття «Розумного міста 2030» не тільки з точки зору технологій, але й управління, планування та співпраці, були [34]: – розробка ефективних та стійких стратегій в умовах геополітичних змін; – роль принципу розумної спеціалізації в міській політиці; – розподіл відповідальності між містами, регіонами, національними урядами, науковими колами та приватним сектором; – модель «чотирикратної спіралі», в якій співпраця між державними органами, бізнесом, університетами та громадянами стає основою інновацій. Було висловлено думку, що SC слід розглядати не тільки як високотехнологічні інфраструктури, але й як стратегічно керовані, інклюзивні та стійкі екосистеми.

Для URBIS 2026 головними темами обрано: безпека та захищеність міст, стійкість; кліматична стійкість та циркулярні міста; енергетична та цифрова незалежність для стійких міст; соціальна та громадська стійкість; стійкість у мобільності. Спеціальна тема – «Європа 2028+» [35].

Стратегічною рамкою, що посилює роль міських територій у стимулюванні зростання, сталого розвитку та соціальної згуртованості, відповідно до пріоритетів ЄС на 2021–2027 та 2028–2034 рр. стала започаткована в грудні 2025 р. Програма ЄС для міст (EU Agenda for Cities). Вона зосереджується на кліматичній стійкості, житлі, мобільності та цифровій трансформації, надаючи містам кращий доступ до фінансування та інтегрованої політичної підтримки. Міста стикаються з численними одночасними викликами, які вимагають комплексних рішень. Саме в них реалізується більшість політик та законодавчих актів ЄС. Успіх більш конкурентоспроможної, доступної, інклюзивної, стійкої та згуртованої Європи, яка справедливо та амбітно проходить зелений та цифровий перехід, безпосередньо пов'язаний з успіхом забезпечення різноманітних потреб малих, середніх та великих міст по всій Європі. Програма стимулює міста не лише до вирішення внутрішніх проблем, а й до активної участі у формуванні загальноєвропейської політики, що робить їх ключовими гравцями у досягненні стратегічних цілей ЄС до 2030 р. Її ключові аспекти і цілі на 2026 р. [36] зведені в таблиці (таблиця 2).

Таблиця 2

Система ключових цілей Міської програми для ЄС (Urban Agenda for the EU) на 2026 р.

Ключова ціль	Зміст цілі
Стратегічне бачення міст	надання містам можливості для вирішення таких викликів, як декарбонізація та соціальна інклюзія
Доступ до інформації	веб-портал «Міста ЄС» як єдиний пункт доступу до інформації про фінансування, політику та ініціативи
Інструменти реалізації	фінансування на період 2021–2027 рр. та рамки на 2028–2034 рр., створення «довідкової служби для міст» у 2026 р., спеціальний ресурс для фінансування інноваційних проєктів
Базові, пріоритетні напрями розвитку	стала мобільність, енергоефективні будівлі, рішення для циркулярної економіки та рішення на основі природних ресурсів, зелений перехід, цифрова трансформація
Інклюзивність	посилення соціальної інклюзії, доступне житло та доступ до основних послуг, зокрема для молоді, інтеграція мігрантів, боротьба з бідністю в урбанізованих районах
Поліпшення регулювання	спрощення законодавства ЄС для ефективнішого вирішення міських проблем
Покращення фінансування, економічне зростання	забезпечення прямого доступу міст до європейських фондів та інструментів інвестування; підтримка місцевого малого бізнесу та створення нових робочих місць у високотехнологічних секторах
Обмін знаннями, тематичні партнерства	створення мереж між містами для впровадження інновацій та кращих практик, об'єднання міст, держав-членів та інституцій ЄС для роботи над конкретними викликами

Тож, очевидно, що євроінтеграційний розвиток е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час має спиратися на чотири стрижневі фактори, які в сукупності спроможні забезпечити бажаний результат: 1) правове регулювання – не лише підзаконний блок та чинні закони про інформацію, доступ до публічної інформації, місцеве самоврядування в Україні, відкритість використання публічних коштів, особливості надання публічних (е-публічних) послуг, хмарні послуги, е-ідентифікацію та е-довірчі послуги, е-документи та е-документообіг, е-комунікації, звернення громадян, публічні консультації, цифровий контент та цифрові послуги, стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні, захист персональних даних та інші [37], зміст яких вже давно дає можливість сформулювати на їх основі Цифровий кодекс України, але й згадані вище акти європейського цифрового законодавства; 2) економічні інструменти - прозорі міські бюджети, е-закупівлі, інвестиційні паспорти міст, фінансова звітність комунальних підприємств тощо; 3) управлінські механізми - функціонування порталів відкритих даних (Open Data), використання SC-технологій, взаємодія з громадськістю (петиції, громадський бюджет); 4) цифрові інструменти та технології - комплексна система взаємодії влади, бізнесу та громадян через ІКТ (портали та платформи, інструменти е-ідентифікації, е-демократії тощо). Лише у такому симбіозі цифровізація урядування на рівні міст забезпечить прозорість, швидкість та доступність надання та отримання державних послуг, дасть можливість поєднати принципи законодавчого регулювання, прозорість бюджетів, діджиталізацію послуг SC та залучення міського населення до управління й прийняття рішень.

Крім того, як вірно зауважує К. Михайлова, в процесі післявоєнного відновлення міст України реалізація стратегій «розумних» міст є не просто пріоритетом, а об'єктивною реальністю існування країн і національних економік в умовах Четвертої промислової революції. Однак, світовий досвід успішної реалізації програм цифровізації міст свідчить, що поряд значними перевагами, міста стикаються із певними викликами, які впливають на ефективність «розумного» розвитку. Одним із таких викликів є створення всеосяжного і вільного доступу до цифрових мереж, рівень цифрових компетенцій, а також готовність сприйняти цифрові зміни мешканцями міст. Цифровізації міського розвитку, основною метою якої є поліпшення якості життя мешканців, повинна орієнтуватися не тільки на ресурси міста, особливості та пріоритети його розвитку, а визначатися, виходячи від того, наскільки мешканці міста готові до використання тих переваг, що надають такі програми [38, с. 148-149].

При цьому відзначаю, що Концепція SC-3.0 позиціонується як людиноцентрична модель розумного міста, де технології слугують інструментом для активного залучення мешканців до управління. На відміну від попередніх версій, вона фокусується на участі громадян (Citizen Co-creation) у прийнятті рішень, сталому розвитку та інтеграції цифрових рішень із зеленими технологіями для покращення якості життя. Повоєнний цифровий розвиток міст в Україні передбачає розширення впровадження сучасних технологій (IoT, хмарні обчислення, ГІС-системи) для покращення управління, інфраструктури та життя містян. Основні напрямки включають автоматизацію послуг, цифровізацію освіти, енергоефективність та розвиток екосистеми стартапів, що зменшує бюрократію та підвищує прозорість. Узагальнено система демократичних принципів та цифрових інструментів е-урядування за Концепцією SC-3.0, що пропонується містам у воєнний та повоєнний час представлена в таблиці (таблиця 3).

Таблиця 3

**Система демократичних принципів та цифрових інструментів
е-урядування за Концепцією SC-3.0**

Вид	Зміст
<i>демократичні принципи</i>	
Людиноцент-ричність	містяни стають не просто користувачами сервісів (як у 2.0), а співавторами міського простору
Е-демократія	містяни можуть обирати між online- та offline залучення до управління містом, прийняття рішень через цифрові опитування та петиції

Активна участь (Citizen Co-creation)	містяни самі обирають проекти, беруть участь у голосуваннях, хакатонах та формуванні локальних платформ
Співпраця стейкхолдерів	містяни створюють та/або беруть участь у створенні «живих» постійних онлайн-платформ для їх взаємодії з владою, бізнесом та між собою
Інтеграція та сталість	містяни беруть участь в об'єднанні цифрових інфраструктур (IoT, 5G і т. ін.) з екологічними ініціативами для підвищення стійкості міста
Інституційна гармонізація	реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в ЄС (постанова КМУ від 12.12.2025 р. № 1748), приведення муніципальних е-сервісів у відповідність до європейських вимог прозорості та підзвітності
Розумна спеціалізація	містяни беруть участь в розробці унікальної моделі для кожного міста на основі його особливостей, а не у сліпому копіюванні чужих рішень
Стійка мобільність	пріоритет надається мультимодальним транспортним системам, де громадський транспорт, мікромобільність (самокати, велосипеди) та сервіси спільного користування інтегровані в єдиний цифровий додаток (мобільність як послуга - Mobility-as-a-Service, MaaS)
Цифрова інклюзія та безпека	розвиток безбар'єрного доступу до онлайн-послуг для всіх верств населення та посилення кіберзахисту міських баз даних, муніципальних інформаційних ресурсів
Цифрова стійкість	забезпечення роботи міських сервісів та зв'язку в умовах перебоїв з енергопостачанням
Прозорість відбудови	використання цифрових платформ для моніторингу відновлення зруйнованої інфраструктури; повоєнна відбудова міст базується на концепції Smart Region, де цифровізація є інструментом прозорого моніторингу витрат на реконструкцію
Доступність послуг	розширення мережі цифрових центрів надання послуг навіть у прифронтових зонах, що є ключовим для інклюзивного доступу громадян до держави
Цифровізація послуг, SC 3.0	містяни беруть участь в перетворенні технологій з цілі на засіб, де самі формують потреби міста; розвиток міських застосунків («Київ Цифровий», «єДніпро», «MISTO», «Open Kharkiv» та ін.), онлайн-оплата тощо
цифрові інструменти	
ШІ-управління	ШІ використовується для прогнозування заторів, оптимізації роботи комунальних служб та автоматизації муніципальних послуг
Інтернет речей (IoT)	мережі сенсорів контролюють якість повітря, рівень шуму, наповненість сміттєвих баків та стан критичної інфраструктури в режимі реального часу
Цифрові двійники (Digital Twins)	створення віртуальних копій міст дозволяє моделювати наслідки містобудівних рішень, змін клімату або надзвичайних ситуацій перед їх реальним втіленням
Smart-управління	впровадження геоінформаційних систем (ГІС) для моніторингу міської інфраструктури, цифрова партисипація (залучення громадян через застосунки)
Хмарні рішення	через воєнні ризики міста активно переходять на хмарні технології, що гарантує збереження даних та безперебійність роботи міських реєстрів
Цифрова освіта	модернізація закладів освіти, створення єдиного цифрового середовища, використання е-інструментів для оцінювання
Інфраструктура та транспорт	смарт-паркування, інтелектуальні транспортні системи, розумне вуличне освітлення
Інтеграція в Єдиний цифровий ринок ЄС (Digital Single Market, DSM)	розвиток інфраструктури eID відповідно до регламенту eIDAS, що дозволить українським цифровим підписам та ідентифікаторам бути визнаними в країнах ЄС, спрощуючи взаємодію для біженців та бізнесу

Висновки. Розгляд правових засад євроінтеграційного розвитку законодавства про е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час аспектів дозволив дійти наступних підсумків.

Зазначено, що ключовим фактором для е-урядування цифрового міста, яке орієнтоване на його мешканців, є зміцнення етичного виміру цифрового переходу шляхом: запровадження комплек-

сної системи захисту цифрових прав, подолання цифрового розриву та посилення використання е-технологій як інструменту для розширення можливостей окремих осіб та міських громад; забезпечення інклюзивної, сталої та справедливої цифрової трансформації, яка буде зосереджена на людях.

Аргументовано, що в процесі розвитку е-урядування виникає питання щодо механізмів досягнення балансу між стійкістю та е-технологіями, для забезпечення якого вирішальне значення для стійких розумних міст має організація цифрової інфраструктури. Для цього питання міської резильєнтності та цифрових технологій повинні вирішуватися в максимальній єдності їх впровадження та експлуатації шляхом оптимізації ресурсів для зменшення впливу на міське середовище за допомогою інструментів, які вже знайшли своє місце в таких інфраструктурних цифрових складових SC як: енергетичні системи; системи моніторингу довкілля; транспортні системи; бази даних; географічна інформаційна система.

Згруповано міжнародні та європейські стандарти та ініціативи, спрямовані на розвиток зеленої та цифрової трансформації міст в країнах ЄС, які пропонується адаптувати для умов України: місія «Кліматично нейтральні та розумні міста», Порядок денний ООН, План дій ЄС із нульових викидів, Стратегія ЄС «Готовність до скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 р.», Стратегія біорізноманіття до 2030 р., Стратегії ЄС з адаптації до кліматичних змін, Промислова стратегія ЄС, Стратегія біоекономіки ЄС, ініціативи «Новий європейський Баугауз», «Життя в ЄС», «Соціальні стовпи цифрових прав та Щит демократії ЄС», «Партнерство з інновацій у сфері розумних міст і громад», «Місто-держава (міська громада)», «Ринок розумних міст», «Розумна міська громадськість», Європейська декларація цифрових прав, регламент про е-ідентифікація, автентифікація та довірчі послуги, директива про безпеку мереж та інформаційних систем, закон про цифрові послуги, Конференція міської місії, Світовий конгрес розумних міст, форуми «Цифрові права в центрі уваги міст», «Зустріч розумних міст», Міжнародні дні цифрових прав, Коаліція міст за цифрові права, програма субсидій «Цифрова Європа», програма ЄС для міст, Європейські центри цифрових інновацій, Європейська мережа міст.

Систематизовано нормативно-правові акти у сфері е-урядування міст України у воєнний період, що регулюють наступні види цифрових відносин: розвиток е-урядування, принципи державної політики цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, регіональний розвиток, цифрова трансформація соціальної сфери, транспортна стратегія, розвиток цифрових компетентностей, реформування державного управління, цифровізація системи управління державними фінансами, впровадження «розумних мереж», засоби е-ідентифікації, підтримка ЄС для е-урядування та цифрової економіки в Україні», Єдиний веб-портал е-послуг, Єдина цифрова система управління процесом відбудови, Єдиний веб-портал цифрової освіти, завдання (проекти) цифрової трансформації, цифрова трансформація малого і середнього підприємництва, Єдина платформа житлово-комунальних послуг, цифровий розвиток інноваційної діяльності, цифрова гігієна дітей дошкільного віку, випуск гаманців з цифровою ідентифікацією, цифровізація послуг, цифровий код статуту громадської організації, цифровізації взаємодії органів влади із суб'єктами господарювання, використання е-посвідчень, цифровізація процесів та послуг у сфері праці та зайнятості населення, цифрова доступність.

Визначено систему ключових цілей Міської програми для ЄС на 2026 р.: стратегічне бачення міст, доступ до інформації, інструменти реалізації фінансування міст, базові, пріоритетні напрями розвитку міст, міська інклюзивність, поліпшення регулювання міських відносин, покращення фінансування міських реформ, економічне зростання міст, обмін знаннями, міські тематичні партнерства.

Аргументовано, що євроінтеграційний розвиток е-урядування міст України у воєнний та повоєнний час має спиратися на чотири стрижневі фактори, які в сукупності спроможні забезпечити бажаний результат: правове регулювання; економічні інструменти, управлінські механізми; цифрові інструменти та технології. Лише у такому симбіозі цифровізація урядування на рівні міст забезпечить прозорість, швидкість та доступність надання та отримання державних послуг, дасть можливість поєднати принципи законодавчого регулювання, прозорість бюджетів, діджиталізацію послуг SC та залучення міського населення до управління й прийняття рішень.

Запропоновано провести кодифікацію цифрового законодавства України у формі Цифрового кодексу України, яка охопить чинні закони та окремі приписи законодавства про інформацію, доступ до публічної інформації, місцеве самоврядування в Україні, відкритість використання публічних

коштів, особливості надання публічних (е-публічних) послуг, хмарні послуги, е-ідентифікацію та е-довірчі послуги, е-документи та е-документообіг, е-комунікації, звернення громадян, публічні консультації, цифровий контент та цифрові послуги, стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні, захист персональних даних, а також неімplementовані європейські цифрові акти.

Узагальнено систему демократичних принципів та цифрових інструментів е-урядування за Концепцією SC-3.0, що пропонується містам у воєнний та повоєнний час: а) демократичні принципи – людиноцентричність, е-демократія, активна участь, співпраця стейкхолдерів, інтеграція та сталість, інституційна гармонізація, розумна спеціалізація, стійка мобільність, цифрова інклюзія та безпека, цифрова стійкість, прозорість відбудови, доступність послуг, цифровізація послуг; б) цифрові інструменти – ШІ-управління, інтернет речей, цифрові двійники, smart-управління, хмарні рішення, цифрова освіта, інфраструктура та транспорт, інтеграція в Єдиний цифровий ринок ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 р. (ратифіковано із заявою законом № 1678-VII від 16.09.2014). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
2. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>.
3. The National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War. Draft Ukraine Recovery Plan Materials of the «Digitalization» working group. (07.2022). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/eng/digitization-eng.pdf>.
4. Gramchuk M., Nikitenko V., Voronkova V. (2024). Smart City 3.0 digital management concept in the context of sustainable green development goals. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. № 10(4), pp. 178-185. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-4-178-185>.
5. Романовська Ю.А. Європейські акценти розвитку Smart City: виклики та досягнення. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. №1(15). DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0109>.
6. Захарова О.В., Козирев Д.М. Концепція розумного міста як альтернативний підхід до відновлення міської інфраструктури України в повоєнний період. 2022. *Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки*. Вип. 67. С. 5-14. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.67.2022.278792>.
7. Комарницька Г. Smart City у системі відкритих даних та електронного урядування. *Аспекти публічного управління*. 2025. № 13(3), С. 92-99. DOI: <https://doi.org/10.15421/152535>.
8. Олюха В.Г. Правові основи реалізації концепції «Smart City» в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 6. С. 339-344. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.55>.
9. Кірін Р.С. Періодизація розвитку законодавства про е-урядування. *Juris Europensis Scientia*. 2025. № 3. С. 18-24. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2025.4>.
10. Кірін Р.С. Правове забезпечення комплексної резильєнтності міст України. *Український політико-правовий дискурс*, 2025, № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16657770>.
11. Кірін Р.С. Проблеми розвитку права електронної демократії та електронного урядування міст в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025, № 6, ч. 1, С. 161-190. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.24>.
12. Konrad Wolfenstein. Розвиток міст: Розвиток розумних міст на Smart City Public - поїздка до міського метаверса - будівельних блоків та технологій. *Xpert.digital*. URL: <https://xpert.digital/uk>.
13. Цифрова трансформація Броварів: затверджено концепцію Smart City до 2025 року. *Міністерство цифрової трансформації України*. <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/tsifrova-transformatsiya-brovaryiv-zatverdzheno-kontseptsiyu-smart-city-do-2025-roku>.
14. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>.

15. Цифровізація за стандартами ЄС: Київ посів перше місце у рейтингу електронних послуг. *Економічні новини*. (22.12.2025). URL: https://enovosty.com/uk/news-ukr/news_kiev-ukr/full/cifrovizaciya-za-standartami-yes-kiiv-posiv-pershe-misce-u-rejtingu-elektronnix-poslug.
16. Кірін Р.С. Право безпеки на постконфліктних територіях: сучасний стан, проблеми, сталий розвиток: монографія. *НАН України. Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*. Київ, Дніпро: Журфонд, 2022. 408 с. DOI: https://doi.org/10.35668/iepd_kirin_postconflictmono_2022.
17. Місія ЄС: Кліматично нейтральні та розумні міста. *Офіс «Горизонт Європа» в Україні*. URL: <https://horizon-europe.org.ua/uk/structure/missions/climate-neutral-and-smart-cities>.
18. Муніципалітети України не дотягують до європейських стандартів відкритості - дослідження. (25.11.2025). URL: <https://zemliak.com/news/pobut/10009-municipaliteti-ukrajini-ne-dotyaguyut-do-yevropeyskih-standartiv-vidkритosti-doslidzhennya>.
19. Тест на відкритість: чи відповідають українські міста європейським стандартам? *Transparency International Ukraine*. (20.11.2025). URL: <https://transparentcities.in.ua/news/test-na-vidkритist-chy-vidpovidaiut-ukrainski-mista-yevropeiskym-standartam>.
20. Кірін Р.С. Сучасні стратегічні засади реалізації механізму забезпечення відкритості міста. *Держава та регіони. Серія Право*. 2024. № 1, С. 12-20. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.2>.
21. Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law. Vilnius, 5.IX.2024. *Council of Europe Treaty Series* – No. 225. URL: <https://rm.coe.int/1680afae3c>.
22. Данило Цьвок. Україна йде на прорив: ми виходимо у лідери щодо впровадження ШІ у держсервіси. *LIGA.net*. (31.12.2025). URL: <https://www.liga.net/ua/amp/economics/opinion/vidnatsionalnoi-llm-do-diaai-ukraina-planuie-do-2030-roku-viyty-u-top-3-svitovykh-lideriv-shi>.
23. Прозора держава: Уряд підтримав створення «цифрового дашборда» країни. *Міністерство цифрової трансформації України*. (15.01.2026). URL: <https://thedigital.gov.ua/news/postanovu-uriadu/prozora-derzava-uriad-pidtrymav-stvorennia-tyfrovoho-dashborda-krayiny>.
24. Цифрова Україна: як виклики стимулюють інновації. *MISTO*. (29.07.2025). URL: <https://mistodigital.com/uk/tyfrovizatsiya-gromad>.
25. Smart city infrastructure: The intersection of technology and design. *Uncover-Ie*. (22.07.2025). URL: https://www.ie.edu/uncover-ie/smart-city-infrastructure-ie-architecture-and-design/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign.
26. EU Mission: Climate-Neutral and Smart Cities. *European Commission*. URL: <https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding>.
27. Кірін Р.С. Актуальні проблеми урбаністичного права: відкритість, цифровізація, резильєнтність : монографія / *НАН України. Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*. Київ, Дніпро: Журфонд., 2026. 610 с. DOI: <https://doi.org/10.35668/978-617-14-0514-1>.
28. Smart cities marketplace newsletter. *Directorate-General for Energy (European Commission)*. (31.03.2025). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8e34e910-110b-11f0-b1a3-01aa75ed71a1/language-en>.
29. Smart City Expo World Congress 2025. URL: <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu/news-and-events/events/smart-city-expo-world-congress-2025>.
30. Eurocities Digital Forum places digital rights at the heart of cities. Eurocities. (02.04.2025). URL: <https://eurocities.eu/latest/eurocities-digital-forum-places-digital-rights-at-the-heart-of-cities>.
31. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). 27.10.2022. *Official Journal of the European Union*. L 277/1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>.
32. Eurocities Digital Forum places digital rights at the heart of cities. *Eurocities*. (02.04.2025). URL: <https://eurocities.eu/latest/eurocities-digital-forum-places-digital-rights-at-the-heart-of-cities>.
33. European Declaration on Digital Rights and Principles. European Commission. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/european-declaration-digital-rights-and-principles>.

34. URBIS 2025: The Smart Cities Meetup. URL: <https://www.eiturbanmobility.eu/events/urbis-2025-the-smart-cities-meetup>.
35. URBIS. 2–4.06.2026. The Smart Cities Meetup. URL: <https://www.bvv.cz/en/urbis>.
36. An EU Agenda for Cities: Driving Growth and Prosperity. EU Agenda for Cities 2025. (03.12.2025). URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/communication/2025-cities-agenda/2025-cities-agenda-communication.pdf.
37. Устименко В.А., Тарасевич О.В., Кірін Р.С., Панкова Л.І. Економіко-правове забезпечення відкритості міст України. *Економіка України*. 2025. № 2. С. 28-46. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo-myukr.2025.02.028>.
38. Михайлова К.В. Пріоритетні напрями цифровізації міст України: методичний підхід. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2 (47), С. 146-149. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-21>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 03.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 05.03.2026

© Кірін Р.С., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0